

Téma:

**SZAKPOLITIKAI TANULMÁNY -
Európai uniós támogatások
elosztása és lehívása**

Időszak:

2012. március

Dátum:

2012. április 21.

SZÁZADVÉG
ALAPÍTVÁNY

SZÁZADVÉG
gazdaságkutató zrt.

STRATEGOPOLIS
KÖZMUNKA- ÉS TANULÁSPOLITIKAI TANULMÁNY KUTATÓ ZRT.

Az anyag az NFM_SZERZ/378/1 (2012) számú
szerződés teljesítésére készült.

Vezetői összefoglaló:

Az elemzési időszakban állításai a következők:

1. Az uniós források felhasználására vonatkozó főbb statisztikák:

- 1.1. Alacsony szinten maradt a pályázói aktivitás;
- 1.2. Az Új Széchenyi Terv (ÚSZT) támogatói döntések száma a 12 hetes átlag felett alakult;
- 1.3. Újra nőtt az új szerződéskötések száma;
- 1.4. A tervezett alatt alakultak, de lassan nőttek a kifizetések;
- 1.5. Továbbra is igen jelentős maradt az allokációs olló;

2. A fejlesztéspolitikai programokban megfogalmazott stratégiai célok elérésének időszakos monitoringja:

- 2.1. Az ÚSZT egyelőre még kevésbé képes a nemzetgazdaság egészének motorizálására;
- 2.2. Az ÚSZT a gazdaság dinamizálása terén halad a leggyorsabb ütemben;

3. A fejlesztéspolitikai intézményrendszer működése és az azt támogató jogi-szabályozási folyamatok:

- 3.1. Vegyes teljesítményt mutat az ÚSZT-s intézményrendszer;
- 3.2. Több ezer projekt vár jelentős határidő túllépés mellett döntésre;
- 3.3. Továbbra is több ezer projektgazda részére csak jelentős késéssel érkezik meg az uniós forrás;
- 3.4. Kissé nőtt a nem teljesített követelés állomány;
- 3.5. Megmaradt a szabálytalansági vizsgálatok magas száma; az eljárások csak kb. 1/3-ának esetében nem igazolódik a gyanú;
- 3.6. Továbbra is hatékonysági tartalékokkal bír az intézményi kommunikáció;
- 3.7. Nem kezdődött el érdemben a 2014-2020-as költségvetési időszakot megalapozó tervezési és programozási munka;

4. Az elemzési időszakban meghozott főbb döntések és intézkedések:

- 4.1. Lépcsőzetes hatályba lépési modellben folytatódik a korábbinál gyorsabb és szabályosabb uniós forrás-lekötési mechanizmus jogi keretinek megteremtésére irányuló Kormányrendelet módosítás implementációja;
- 4.2. Folyamatban van a többletkötelezettség-vállalásához kapcsolódó kormányhatározat implementációja;

4.3. Kormányhatározat rendezte a Gazdaságfejlesztési Operatív Program (GOP) és a Darányi Ignác Vidékfejlesztési Program (DIVIP) közötti lehatárolásokat – több forrást biztosítva ezzel a vidéki mikro-vállalkozásoknak;

4.4. A közösségi közlekedés infrastrukturális feltételeinek fejlesztése érdekében a Magyar Fejlesztési Bank (MFB) átalakította vonatkozó hitelprogramját;

4.5. Kormánydöntés született több, nemzetgazdaságilag kiemelt, vagy kiemelten fontos fejlesztés előrehaladásának támogatására;

5. Az Európai Unió keretekkel kapcsolatos főbb aktualítások és a kapcsolódó magyar vonatkozások:

5.1. A Kohéziós politikáról vitáztak az Általános Ügyek Tanácsában;

5.2. A kohéziós források részleges felfüggesztése egyelőre nem valós korlátozás hazánk számára;

5.3. A korábban vártnál lassabban halad az IMF és az EU megállapodás előkészítése;

5.4. Az IMF / EU tárgyalások elhúzódása kapcsán tovább romlott az EU megítélése a magyar lakosság körében;

5.5. A miniszterelnök-helyettes szerint Magyarország számára továbbra sem alternatíva az Unióból való kilépés.

1. Az uniós források felhasználására vonatkozó főbb statisztikák elemzése és értékelése

1.1. Alacsony szinten maradt a pályázói aktivitás

Az utóbbi egy hónap **heti átlagos pályázat-benyújtási gyakorisága és az igényelt támogatások állománya jóval a 12 heti átlag alatt** marad.

Minden Operatív Program tekintetében igaz (március végi tényadatok alapján, melyek tartalmazzák azokat a megjelenéseket melyek a 2011-es tervben szerepeltek, de 2012-ben jelentek meg és azokat, melyek a 2012-es menetrendben szerepeltek, de 2011 decemberében már megjelentek), **hogy a március végéig megjelentetni tervezett pályázati meghirdetések volumene alatta maradt a tervezett értéknek.** Egyes OP-k esetében egyáltalán nem jelentek meg hirdetések.

1.2. Az ÚSZT támogatói döntések száma a 12 hetes átlag felett alakult

Az **ÚSZT támogatott projektjeinek a száma az utóbbi hónapban jóval a 12 hetes átlag felett alakult** (az elmúlt héten a gyakoriság 317-tel nőtt, ami jóval meghaladja az egy hónappal korábbit (206 db), illetve az elmúlt 12 hét átlagától (257 db) is). Az átlagosnál nagyobb volt a növekedés Gazdasági OP-nál (átlagosan 132 darab a korábbi 87-es átlaghoz képest) valamint a Társadalmi Megújulás OP-nál (átlagosan 112 darab a korábbi 18-as átlaghoz képest). A **jóváhagyott támogatások állománya kismértékben növekvő trendet mutat;** kivéve a 10. hét állományát tekintve, ahol a GOP és a TÁMOP hirtelen kimagasló támogatói döntései miatt az előző 12 hét átlagának kétszeresét mutatja.

Az ÚMFT-ben legjobb kifizetési aránnyal a VOP rendelkezik itt jelenleg a pályázatok megközelítőleg 95%-a van a kifizetési fázisban. Legkevésbé az ÉMOP haladott előre a kifizetésekkel itt kevesebb, mint 25% a kifizetések aránya. Közel 50%-os a kifizetettség a következő Operatív Programoknál: ÁROP, EKOP, KÖZOP. TIOP.

1.3. Újra nőtt az új szerződéskötések száma

Változó ütemben, de nőtt az új szerződések száma. Az ÚSZT-ben **leszerződött új projektek száma az elemzési időszakban a 12 heti átlaghoz képest kismértékben növekedett** (az elmúlt 12 hétben hetente átlagosan mintegy 210 szerződést kötöttek szemben az elemzési időszak alatti közel 250-es átlaggal). A leszerződött állomány is az előző havihoz közel hasonló dinamikával bővült.

1.4. A tervezett alatt alakultak, de lassan nőttek a kifizetések

A kifizetett támogatások összege némileg alatta maradt az előző 12 hét kifizetéseéhez képest (13 milliárd forint márciusban a megelőző időszak 16 milliárd forintjához képest). Kivételt képez a 9. hét, ahol a KÖZOP, melynek keretein belül ezen a héten 7,5 milliárd forintot fizettek ki a megelőző hetek 4 milliárd forintjához képest. A kifizetett támogatások terén hétről-hétre jelentős a fluktuáció.

Az utolsó hét 5 milliárdos kifizetési bővülést mutat a megelőző héthez képest.

A támogatások meghatározó része a KÖZOP (márciusban 9,4 milliárd) **mellett a KEOP** (kb.: 7,3 milliárd), **a GOP** (7,4 Mrd), **a TÁMOP** (5,5 milliárd) és a TIOP (4,8 milliárd) **nyerteseinek lett kifizetve**. Ezen programok keretein belül, a vizsgált időszak alatt kifizetett 52 milliárdból, mintegy 34-et tesz ki.

Az NSRK szintű kifizetések állománya a vizsgált időszak utolsó hetében 17,5 Mrd Ft-tal emelkedett, amely jelentősen több az egy héttel korábbinál (6,8 Mrd Ft). Kiemelkedő növekmény ugyanakkor egyik OP-ban sem tapasztalható, s jelentős volt az OP-k közötti szórás.

A vizsgált időszak első hetében több OP esetében kiemelkedő kifizetések történtek, főleg a megelőző 12 hét átlagához hasonlítva (TIOP, DDOP, KÖZOP). A kifizetések csökkenése figyelhető meg az ÁROP (100 millió Ft-os csökkenés az előző 12 hét átlagához képest), EKOP (megelőző 12 hét átlagának harmadát fizették ki márciusban), KÖZOP (1,8 Mrd-dal csökkentek a kifizetések a megelőző hetek átlagához képest).

Az év eleje kifizetési lassúsága okán, NSRK szinten, **az átlagos kifizetési tervet csak alig több, mint fele nagyságban sikerült megvalósítani**. Az előző vizsgált időszak végén (2012.02.27) kapott adatok alapján az ÁROP, EKOP, GOP, KEOP, KÖZOP, ROP TÁMOP, TIOP, VOP a tervezett és tényleges kifizetések aránya 37 %. A jelenleg vizsgált időszakra ezen arány 52 %-ra javult.

1.5. Továbbra is igen jelentős maradt az allokációs olló

Az **előző hónap** pozitív trendje után a március megint az allokációs olló szélesedését mutatta a **megítélt támogatások és a kifizetések volumene között, így a 12 heti átlag továbbra is negatív**.

Az utolsó héten a kifizetések meghaladják a megelőző két hét százalékos arányát és 104%-on zárul a hónap. Azonban még így is visszaesik az arány az elmúlt 12 hét tekintetében 49 %-ra.

Ennek azonban továbbra is következménye, hogy az **NSRK továbbra sem képes a gazdaságot érdemben dinamizáló valódi eszközzé válni**, hiszen annak előfeltétele a gyors és koncentrált forráskihelyezés, amivel a rendszer továbbra is adós maradt.

2. A fejlesztéspolitikai programokban megfogalmazott stratégiai célok elérésének időszakos monitoringja

2.1. Az ÚSzT egyenlőre még kevésbé képes a nemzetgazdaság egészének motorizálására

Az uniós források felhasználása terén a gazdasági multiplikációhoz, a célindikátorok elérése támogatásához szükséges megvalósítási, kifizetési fázisba az ÚSzT projektjeinek még csupán kis hányada jutott el.

Az eddig realizálható növekedési és foglalkoztatási hatások többsége még az ÚMFT projektjeinek köszönhető, melyek jelentős része már a kifizetési fázisba lépett.

2.2. Az ÚSzT a gazdaság dinamizálása terén halad a leggyorsabb ütemben

Öröndetes, hogy az általános lassabb haladás mellett éppen a foglalkoztatási szempontból kulcsfontosságú vállalkozás-fejlesztési és zöld-gazdaságfejlesztési dimenziókban mutatható fel arányaiban az eddigi legtöbb megvalósítási, kifizetési fázisba jutott ÚSzT projekt.

3. A fejlesztéspolitikai intézményrendszer működése és az azt támogató jogi-szabályozási folyamatok elemzése és értékelése

3.1. Vegyes teljesítményt mutat az ÚSZT-s intézményrendszer

Az ÚSZT-s projektek esetében valamennyi eljárásrendi kategóriában (könnyített pályázat, normál pályázat, kiemelt projekt) a teljes intézményrendszer átlagában **sikerül tartani** mind a döntési, mind a szerződéskötési **határidőket**.

Folytatódott ugyanakkor a könnyített és normál pályázatok esetében a **döntések átfutási idejének** lassú, de folyamatos **emelkedése**, amely március végére elérte a jogszabályban rögzített 100%-ot, sőt március második hetétől kezdve átlagosan már egy nappal meg is haladta ezt a határidőt.

Az **egyes közreműködő szervezetek** esetében **jelentős különbségek figyelhetők meg**, kicsivel **több mint felük késedelemben** van. Noha a késedelem átlagos 18%-kal haladja meg a határidőt, a csúszás több esetben meghaladja a 30%-ot is, sőt **egyes közreműködő szervezeteknél a jogszabályi határidő kétszerese alatt születik meg** (átlagosan) a **döntés**.

A szerződéskötéseknél valamennyi közreműködő szervezet határidőben teljesít.

3.2. Több ezer projekt vár jelentős határidő túllépés mellett döntésre

Némileg csökkent a döntésre váró projektek száma a rendelkezésre álló adatok alapján, a február és március végi adatok összehasonlítására alapozva. Március végén azonban még mindig megközelítőleg 1600 projekt várt döntésre a határidőn túl. Az ESZA Kht. közel 300-zal csökkentette a késedelmes döntésre váró projektjeinek számát, ám még így is több mint 790 projekt vár döntésre. Az ÉARFÜ Kht. és az EK halmozott fel még jelentősebb számú projekteket, melyek döntésre várnak a határidőn túl.

3.3. Továbbra is több ezer projektgazda részére csak jelentős késéssel érkezik meg az uniós forrás

Továbbra sem csökkent a 28 napon túli csúszásban lévő, kifizetésre váró számlák száma. A MAG Zrt-nél szignifikáns darabszám-növekedés is volt a tárgyhónap közepén. Ezzel jelenleg már **közel 4.500 késedelmes számla vár kifizetésre**, amely **2011. október óta** (az új módszertan bevezetése óta) a **legmagasabb szám**. Ebből közel 3200 darab található az ESZA Kht-nál (1537 db) és a MAG Zrt-nél (1716 darab).

3.4. Kissé nőtt a nem teljesített követelés állomány

Az egyes operatív programok teljesítménye ebből a szempontból is jelentős eltéréseket mutat. **A fennálló követelések a február végi állapothoz képest növekedtek** (1,7 Mrd forinttal). Ez a növekedés leginkább a GOP-on belül történt jelentős növekedéssel magyarázható.

3.5. Megmaradt a szabálytalansági vizsgálatok magas száma; az eljárások csak kb. 1/3-ának esetében nem igazolódik a gyanú

A végrehajtás szempontjából lassító tényező, hogy **továbbra is igen magas a szabálytalansági vizsgálatok száma**, melynek száma nem változott a februári számhoz képest (közel 4200 darab). A megnövekedett vizsgálati számból kifolyólag emelkedett a szabálytalansággal érintett támogatás összege is. Az egyes ügyek jogalapjai eltérők, de **megállapítható, hogy a vizsgálatok csupán 1/3-ában nem igazolódik a szabálytalanság gyanúja**. Ugyanakkor **ennek oka a legtöbb esetben nem szándékos szabálysértés**, hanem az eljárásrendnek nem megfelelő projektgazdai oldali ügykezelés, amely vélhetően csökkenthető lesz egy egyszerűbb és felhasználó-barátabb rendszerben, amit a 4/2011-es kormányrendelet módosítása is céloz.

3.6. Továbbra is hatékonysági tartalékokkal bír az intézményi kommunikáció

Az **intézményrendszer egyes szereplői közötti kommunikáció** gyakran a lehetséges optimumnál **lassabb, túlformalizált és a hatékonyság jeleit mutatja**.

Az érintett vezetők véleménye alapján **javuló, de továbbra is jelentős tartalékokkal rendelkező a kommunikációs hatékonyság** az NTH, az NFM Fejlesztéspolitikai Koordinációért Felelős Államtitkársága és az NFÜ, ill. annak egyes irányító hatóságai között.

3.7. Nem kezdődött el érdemben a 2014-2020-as költségvetési időszakot megalapozó tervezési és programozási munka

Az intézményrendszer egyes szereplői közötti feladat megosztások rendezetlensége és nyitott kérdései miatt továbbra sem kezdődött meg **a 2014-2020-as uniós költségvetési időszak tervezése és programozása**.

Az NTH, az NFM, ill. azon belül az NFÜ szerepét, a felelősségeket és az ütemezést pontosító Kormánydöntés hiányában – arra várva – egyes intézményi szereplők kívánnak; ill. egyelőre szétszórt, koordinálatlan modellben próbálnak egyes feladataikkal haladni.

4. Az elemzési időszakban meghozott főbb döntések és intézkedések elvárt és várható következményei és hatásai elemzése és értékelése

4.1. Lépcsőzetes hatályba lépési modellben folytatódik a korábbinál gyorsabb és szabályosabb uniós forrás-lekötési mechanizmus jogi keretinek megteremtésére irányuló Kormányrendelet módosítás implementációja¹

Az kormányrendelet-módosítás implementációját követően **gyorsabb és a korábbinál szabályosabb támogatás allokációs modell áll fel az intézményi oldalon.**

Fentiek eredményeképpen igénylői oldalon:

- **csökkennek** az egyes támogatási igények **adminisztratív terhei;**
- **csökken a támogatási igények és kérelmek** kezelésének időigénye.

Ezek hatására pedig **kedvezményezett szempontból olcsóbbá, könnyebbé és gyorsabbá válhat az uniós forrással támogatott projektek adminisztráció, valamint a teljes projektek megvalósítása.**

A kormányrendelet módosítás és annak EMK implementációja a következő főbb területeken vezet be új, gyorsító, a még magasabb szabályossági szintet támogató lépéseket:

- egyszerűsítés az akciótervek szerkezetében;
- határidő csökkentés és pontosítások a támogatási konstrukciók tervezésével, elindításával és a beérkezett pályázatok kezelésére rendelkezésre álló határidőkkel kapcsolatban;
- elektronikus ügykezelés elősegítése;
- projektfelügyeleti rendszer alapjainak létrehozása;
- közvetlen szállítói kifizetés alkalmazása;
- egyszerűsítés és határidő csökkentés a közbeszerzési szabályok és a jogorvoslati eljárások tekintetében.

Megjegyezzük ugyanakkor, hogy:

- a jelen jogi-intézményi szabályozás csupán akkor képes feladatát hatékonyan ellátni, ha a benne foglaltak be nem tartása negatív, túlteljesítése pozitív szankcionálást von maga

¹ Kapcsolódó jogi, szabályozási elem: a 2007-2013 programozási időszakban az Európai Regionális Fejlesztési Alapból, az Európai Szociális Alapból és a Kohéziós Alapból származó támogatások felhasználásának rendjéről szóló kormányrendelet módosításáról szóló 25/2012. (II. 29.) Korm. rendelet

után (pl.: hatékonytalansági malus és hatékonysági bónusz a mozgóbér elemekbe is beépítve, stb).

- a beruházások hatékony megvalósulása érdekében tovább kell csökkenteni a kifizetéseket esetlegesen hátráltató, alapvetően a projektgazdáknál jelentkező problémákat, valamint a szerződéskötést és a kifizetéseket késleltető, a támogatások kezelésével foglalkozó intézményrendszeren belül jelentkező nehézségeket (pl.: új allokációs modellek bevezetése, önerő kiváltó vagy támogató garancia alap, stb).

4.2. Folyamatban van a többletkötelezettség-vállalásához kapcsolódó kormányhatározat implementációja²

A határozat 27 prioritásban 107,4 Mrd forint többletkötelezettség-vállalás megtételét írja elő a lenti indikatív bontásban.

Kiemelten fontos, hogy a **tartalékkonstrukciók rendszere a költségvetés számára nem jelent valós, azonnali többlet-kötelezettségvállalást**, így **nem érinti negatív, előre nem tervezett tartalommal a költségvetés egyenlegét** (megj.: a tartalék konstrukciók terhére pályázati kiírást vagy kiemelt felhívást kibocsátani csak források felszabadulása vagy többletkötelezettség-vállalás engedélyezése esetén lehet)³.

² Kapcsolódó jogi, szabályozási elem: az egyes operatív programok többletkötelezettség-vállalásához kapcsolódó eljárásrendről szóló 2000/2012-es kormányhatározat (megj.: a fejlesztési programok többletkötelezettség-vállalási eljárásrendje és a kapcsolódó intézkedések (pl.: akcióterv módosítások előkészítése) pontos és tételes meghatározása a 4/2011. (I. 28.) Korm. rendeletbe lett beépítve, és nem önálló jogszabályként jelent meg)

³ A többletkötelezettség-vállalás eljárás lépései az alábbiak:

A Nemzeti Fejlesztési Ügynökség (NFÜ) a fejlesztéspolitikáért felelős miniszterrel egyeztetve többletkötelezettség-vállalási igényt tölt ki azon programok prioritásaira, amelyek esetében a programok keretein felüli kötelezettséget kíván vállalni. Az igény tartalmazza a prioritás keretében megtett kötelezettségvállalásokra, valamint a lemorzsolódó forrásokra vonatkozó adatokat. Emellett pedig meghatározza a többletkötelezettség-vállalás konkrét összegét, valamint a kapcsolódó kifizetések várható évenkénti lefutását. Az NFÜ a többletkötelezettség-vállalási igényt betejleszti az államháztartásért felelős miniszter számára elbírálásra.

Az államháztartásért felelős miniszter a betejlesztett igényt megvizsgálja, formai és tartalmi megfeleléség esetén a hatályos költségvetési törvény alapján jóváhagyja az érintett prioritásban a többletkötelezettség-vállalásra fordítható összeget.

Az államháztartásért felelős miniszter jóváhagyása esetén az NFÜ előkészíti az érintett prioritás akciótervének módosítását, amelyben meghatározza a többletkötelezettség-vállalásból származó forrás felhasználását.

Az akcióterv a 2007-2013 programozási időszakban az Európai Regionális Fejlesztési Alapból, az Európai Szociális Alapból és a Kohéziós Alapból származó támogatások felhasználásának rendjéről szóló 4/2011. (I.28.) Korm. rendeletben foglalt eljárás szerint kerül módosításra.

Ugyanakkor a tartalékok rendszerének bevezetése **erősebb versenyt** teremtve (a késő, és lemorzsolódó projekt helyett könnyen és gyorsan belép egy új) **várhatóan erősíti a normál igények konkurens modellű fejlesztésének minőségét és sebességét.**

Fontos látni, hogy mind a projektek döntési és szerződéskötési folyamata, mind a kivitelezése jelentős időt vesz igénybe, a fejlesztési forrásokat azonban 2015 végéig fel kell használni és a projektgazdának ki kell fizetni. Ezért **a többletkötelezettség-vállalásokkal egyidejűleg, azok mellett, szükséges a projekt-mentorálás és a koordinált, (mikro)programozott projektfejlesztés elindítása is.**

A többletkötelezettség-vállalás eszközének alkalmazása mellett tehát **szükséges lehet mentori és programallokációs rendszer bevezetése és erre épülve a 2011-13-as akciótervek prioritási keretein felüli tartalék kiemelt projekt és pályázati konstrukciók, illetve mentor keretek nevesítése az akciótervekben.**

4.3. Kormányhatározat rendezte a GOP és a DIVIP közötti lehatárolásokat – több forrást biztosítva ezzel a vidéki mikro-vállalkozásoknak

A kormányhatározat elfogadásával **sor kerülhet a Gazdaságfejlesztési Operatív Program (GOP) és a Darányi Ignác Vidékfejlesztési Program (DIVIP) közötti lehatárolási szabályok felülvizsgálatára, módosítására, a vidéki településeken beruházó nem mezőgazdasági mikrovállalkozások, valamint a mezőgazdasági termékek feldolgozását (mezőgazdasági terméké) és forgalomba hozatalát célzó nem mezőgazdasági vállalkozások forráshoz jutásának biztosítása, ill. javítása érdekében.**

A módosítás oka, hogy a korábbi a GOP-DIVIP lehatárolás kapcsán számos észrevétel érkezett az érintettek részéről, hogy a rendelkezésre álló keretösszeg szűkössége és a támogatáshoz való hozzájutás nehézségei miatt a DIVIP keretében nem, vagy csak rendkívül korlátozott mértékben tudnak támogatáshoz jutni a potenciális kedvezményezettek (bár jellemzően a GOP-énál magasabb támogatási intenzitás mellett).

Az NFM javaslata alapján a DIVIP keretében rendelkezésre álló korlátozott mértékű források helyett az érintett célterületekre bevonásra kerülhetnek majd a GOP forrásai. A GOP keretében alapvetően az alábbi projektek támogatása valósulhatna meg:

- *a nem mezőgazdasági mikrovállalkozások vidéki településen megvalósítani kívánt beruházási projektjei,*
- *a nem mezőgazdasági vállalkozások, mezőgazdasági termékek feldolgozására (mezőgazdasági terméké) és forgalomba hozatalára irányuló projektjei.*

Az érintett DIVIP programokra várhatóan 2012 májusáig lehet támogatási kérelmet benyújtani, melyet követően – a Bizottság jóváhagyása esetén – sor kerülhet ezen célterületek GOP kereté-

ben történő támogatására, ugyanakkor az elhúzódó értékelés miatt a VM azt javasolja, hogy erre csak 2012 szeptember elejétől kerüljön sor a párhuzamos támogatások elkerülése érdekében.

4.4. A közösségi közlekedés infrastrukturális feltételeinek fejlesztése érdekében az MFB átalakította vonatkozó hitelprogramját

A Kormány az MFB Zrt. részvételével a 2010-2013. közötti időszakra a magyarországi közösségi közlekedés fejlesztése érdekében 2010. évben hitelprogramot indított.

A hitel közúti, vasúti és kötőttpályás tömegközlekedésben használt személyszállításra alkalmas, olyan típusengedéllyel rendelkező, új vagy használt járművek vásárlására használható fel, amelyeket nem történelmi érdekességük, vagy idegenforgalmi értékük miatt üzemeltetnek.

A hitel azon probléma megoldását célozza, hogy a közösségi közlekedési szolgáltatásokat nyújtó társaságok alulfinanszírozása nemcsak költségoldali elemekre, sok esetben alacsony jegyárbevétel realizálásra is visszavezethető. A BKV 2012. évi finanszírozásával kapcsolatos, az érintettek bevonásával folytatott kormányzati tárgyalások is számos alkalommal megerősítették az elektronikus jegyrendszer bevezetésének a jegyárbevételek növelésére gyakorolt fontos szerepét. Bár a közösségi közlekedés tartósan támogatásra szoruló ágazat, a támogatás szükségességét a 1370/2007/EK rendelet is elismeri, azonban az ágazat költségvetési támogatási igényének ésszerű csökkentését jelentheti az elektronikus jegyrendszer bevezetése. Ennek a nagy összegű beruházásnak a hasznai azonban csak hosszú távon jelentkeznek – kormányzati finanszírozási igény csökkenés oldalán is –, így célszerű forráslehetőséget rendelni a jegyrendszer modernizációjához.

4.5. Kormánydöntés született több, nemzetgazdaságilag kiemelt, vagy kiemelten fontos fejlesztés előrehaladása támogatására

Kormánydöntés (lásd alul) született egyes nagy és kiemelt projektek, illetve nemzetgazdaságilag kiemelt jelentőségű projekt kapcsán.

a.) a Várbazár, valamint a budavári királyi kertek rekonstrukciójához kapcsolódó beruházások megvalósításával összefüggő közigazgatási hatósági ügyek nemzetgazdasági szempontból kiemelt jelentőségű ügyé nyilvánításáról szóló 311/2011. (XII. 23.) Korm. rendelet módosításáról szóló 51/2012. (III. 28.) Korm. rendelet

- Hatályba lépett 2012.03.29.

- Hatályon kívül helyezve a hatályba lépését követő napon.

- Megjegyzés: a módosítás alapján a Várbazár, valamint a budavári királyi kertek rekonstrukciójához kapcsolódó beruházások megvalósításával összefüggő közigazgatási hatósági ügyekben hozott hatósági határozatok fellebbezésre tekintet nélküli végrehajthatóakká váltak.

b.) a Közlekedési Operatív Program keretében új kiemelt projektjavaslatok akciótervi nevesítéséről szóló 1078/2012. (III. 28.) Korm. határozat

- Hatályba lépett a közlésével (nem normatív kormányhatározat).

- *Megjegyzés: a kormányhatározat kiemelt projekteket nevesít a közlekedésbiztonsági fejlesztések területén.*

c.) a Magyar Közút Nonprofit Zrt. projektgazda kiemelt útfelújítási projektjei támogatásának a növeléséről az Észak-Magyarországi Operatív Program, Dél-Alföldi Operatív Program, Dél-Dunántúli Operatív Program és Nyugat-Dunántúli Operatív Program keretét érintően szóló 1081/2012. (III. 28.) Korm. határozat

- *Hatályba lépett a közlésével (nem normatív kormányhatározat).*

- *Megjegyzés: a kormányhatározat kiemelt projekteket nevesít közút-felújítások területén.*

d.) az M0 útgyűrű építése 0+000-29+500 km szelvények között című nagyprojekt műszaki tartalmának bővüléséről, valamint az erről szóló tájékoztatás Európai Bizottsághoz történő benyújtásának Kormány általi elrendeléséről szóló 1112/2012. (IV. 12.) Korm. határozat

- *Hatályba lépett a közlésével (nem normatív kormányhatározat).*

- *Megjegyzés: a kormányhatározat alapján sor került az M0 útgyűrű építéséhez kapcsolódó nagyprojekt Kormány általi elfogadására, továbbá a kapcsolódó tájékoztató Európai Bizottsághoz történő megküldésének elrendelésére.*

e.) a KEOP keretében megvalósuló Kék-víz Észak-Bács-Kiskun Megyei Ivóvízminőség-javító Program című, ötmilliárd forintot meghaladó támogatási igényű projektjavaslat jóváhagyásáról szóló 1113/2012. (IV. 12.) Korm. határozat

- *Hatályba lépett a közlésével (nem normatív kormányhatározat).*

- *Megjegyzés: a kormányhatározat alapján 5 milliárd forintot meghaladó támogatási igényű projektjavaslat került elfogadásra, ivóvízminőség-javítás területén.*

f.) a Sopron-Szombathely-Szentgotthárd vasútvonal korszerűsítése című nagyprojekt támogatásának növeléséről szóló 1114/2012. (IV. 12.) Korm. határozat

- *Hatályba lépett a közlésével (nem normatív kormányhatározat).*

- *Megjegyzés: a kormányhatározattal a Sopron-Szombathely-Szentgotthárd vasútvonal korszerűsítését célzó nagyprojekt költségnövekményének Kormány általi jóváhagyására került sor.*

Megjegyezzük, hogy a kapcsolódó döntésekkel egyidejűleg, azok mellett, **szükséges lehet a projekt-mentorálás és a koordinált projektfejlesztés** elindítása is.

5. Az Európai Unió keretekkel kapcsolatos főbb aktualitások és a kapcsolódó magyar vonatkozások bemutatása

5.1. A Kohéziós politikáról vitáztak az Általános Ügyek Tanácsában

Március 26-án az Általános Ügyek Tanácsa az EU 2014 és 2020 közötti időszakra szóló többéves pénzügyi keretről (Multiannual Financial Framework - MFF) tartott vitát.

Az **egyik leghevesebb vita a makrokondicionalitás elve körül bontakozott ki**. Ennek értelmében makrogazdasági feltételek teljesüléséhez kötnék a források felhasználását a következő költségvetési időszakban. A magyar álláspontot képviselő államtitkár kiemelte, hogy ezáltal a regionális és helyi kedvezményezettek büntethetővé válnának a központi kormányzatok túlköltekező költségvetési politikája miatt. Több kohéziós ország leszögezte, hogy csak akkor állnak az elképzelés mellé, ha az majd minden tagállamra egyformán vonatkozik.

A tagállami hatáskörbe tartozó feladatok közösségi hatáskörbe sorolása okán **a feladatok ellátásához akár a korábbinál több forrásra is szükség lehet**, szögezte le Győri Enikő, aki hozzátette: **a magasabb költségvetési főösszeg a források racionális felhasználását és nem csupán a nagyobb költekezést jelenti**. Azt is hangsúlyozta, hogy az új kohéziós kihívásoknak csak közösen tudnak a tagállamok megfelelni. Ezt az álláspontot az államtitkár március 29-én a Magyar Külügyi Intézet „Válság 2012: az euró és az Európai Unió kilátásai” című rendezvényén is megerősítette, ahol azt is kiemelte, hogy versenyképességünk növelése is csak közösen valósítható meg. Ezt az európai integráció egyik legfőbb céljának nevezte. **A kohéziós politikát Magyarország a versenyképességi és integrációs célok elérését szolgáló egyik legfontosabb eszköznek tekinti**, amely a gazdaságélénkítés és munkahelyteremtés egyik legjelentősebb eleme is egyben.

A tagállami érdekérvényesítés egyik kiemelt platformjaként jött létre a **„Kohézió Barátai” ország-csoport**, melynek most már 15 ország tagja, s melyek az Általános Ügyek Tanácsa minden ülése előtt találkoznak, hogy összehangolt állásponttal léphessenek fel a kohéziós politika védelme érdekében. A közös fellépés kiemelten fontos, mivel a jelenlegi javaslatok értelmében, ha valamely tétel többletfinanszírozáshoz jutna, akkor az ahhoz szükséges összeget a kohéziós fejezetből csoportosítanák át. Noha az álláspontok még nem teljesen azonosak a „Kohézió Barátai” között sem, **áprilisra, amikor a kohéziós politika lesz a fő téma az Általános Ügyek Tanácsában**, a „Barátok” már egy **„komolyan összehangolt állásponttal” fognak készülni** – hangsúlyozta Győri Enikő.

5.2. A kohéziós források részleges felfüggesztése egyelőre nem valószínű korlátozás hazánk számára

A 2012. március 13-án jóváhagyott kötelezettség-szegési döntés kapcsán fontos látnunk, hogy az **csak azon forrásokra vonatkozik, amelyek a hétéves uniós keretköltségvetés értelmében**

részei Magyarország jövőre felhasználható keretének, de melyek még nem lettek besorolva egyetlen konkrét beruházáshoz, projekthez sem; azaz egyelőre nem jelentenek semmilyen csökkentést a napi gyakorlat számára. Ennek kapcsán Giró-Szász András kormányszóvivő az InfoRádióknak is kifejtette, hogy kizártnak tartja, hogy júniusban a Bizottság ne vonná vissza ezen döntését. A kormányszóvivő rámutatott, hogy egy 13-14 ezermilliárdos költségvetésben csupán egy mintegy 140 milliárdnyi korrekcióról van szó, annak függvényében, hogy strukturális vagy egyszeri intézkedésekről van szó. A kormányszóvivő szerint a Széll Kálmán Terv ennél jóval jelentősebb mértékű intézkedésekről is rendelkezik. **A kormány elvárásai szerint június 22-én a bizottság hatályon kívül helyezi a részleges felfüggesztésre vonatkozó döntést.**

Csupán emlékeztetőül megjegyezzük, hogy **a kohéziós források részleges és előzetes felfüggesztésével egy időben két „határozott állásfoglalást” is tett a Bizottság.** Az első, hogy a felfüggesztés „technikai kérdés”, és ha a magyar fél erre vonatkozóan előterjesztést tesz, azt a Bizottságnak kötelessége haladéktalanul megvitatni, valamint, ha a magyar fél megteszi a szükséges lépéseket a szankciókat eltörlik. A második pedig nyilvánvalóvá tette, hogy a magyar gazdaságpolitikának milyen a megítélése az EU oldaláról. A kormányszóvivő ennek kapcsán kiemelte, hogy Magyarország ellen 2004 óta folyik túlzottdeficit-eljárás, és a Bizottság is ezzel indokolta az intézkedést.

Fontos kiemelni még, hogy **a Bizottság hozzájárulása szükséges ahhoz is, hogy a magyar fél érdemi tárgyalásokat kezdhesen az IMF-fel.** Mivel a Bizottság több ponton feltételhez kötötte ezen nyilatkozatát, **jelenleg nem áll rendelkezésre pontos információ, hogy mikor kezdődhetnek el a részletes tárgyalások, ami folyamatos kockázati felárat generál és nyomást gyakorol mind a forintra mind az állampapírok hozamára.** Előrelépést jelent ugyanakkor, hogy informális, ötoldalú egyeztetések kezdődtek a vitatott jegybank törvénnyel kapcsolatban, melyen részt vesz az Európai Központi Bank, az Európai Bizottság, a Nemzetközi Valutalap, Magyar Nemzeti Bank és a Magyar Kormány képviselői is.

5.3. A korábban vártnál lassabban halad az IMF és az EU megállapodás előkészítése

A fentiek okán is (ld 5.2.) **a vártól lassabban** halad a sikeres megállapodás felé vezető úton való előrehaladás az IMF és EU érintettjeivel. A magyar kormány – ehhez is kapcsolódóan – újfent megerősítette: **kitartunk a nemzeti érdekeink érvényesítése, azon belül az egységes személyi jövedelemadó-rendszer mellett.** Több londoni vezető elemző csoport is prognosztizálta a tárgyalások elhúzódását, sőt egyes elemzők szerint arra is van esély, hogy a megállapodás nem jön létre. Az Eurasia Group globális gazdasági-politikai kockázatelemző csoport szerint a magyar kormány az EU felé tett engedmények miatt azt reméli, hogy lehetővé válik az IMF/EU-programról való hivatalos tárgyalások megkezdése, ez azonban a csoport szerint nem valószínű. Szerintük nagy az esély rá, hogy az Európai Bizottság által támasztott feltételeket a magyar fél nem tartotta be, így várható, hogy a testület további engedményeket fog kérni a magyar féltől. A megállapodás létrejöttére a csoport 65% esélyt jósol, ezzel szemben 35%-os esély lát arra, hogy végül nem

lesz megállapodás egy elővigyázatossági jellegű készenléti hitelprogramról. Ezt Orbán Viktor miniszterelnök „kemény tárgyalási alapállására” hivatkozva állapították meg. Ezt erősíti a Commerzbank által, a befektetők számára összeállított áttekintés is, mely szerint a fentieket aggályosnak tartja az IMF, s így **a közeljövőben nem várható a forint érdemi erősödése** sem.

A Morgan Stanley ugyanezen ügy kapcsán három valószínűségi forgatókönyvet dolgozott ki a tárgyalások kapcsán. Ezek közül a legkedvezőbbre csak 25% esélyt lát a bankcsoport, mely alapján az EU maradéktalanul elfogadja a magyar fél válaszait a felvetésekre. Ennek alapján, a tárgyalások lefolytatása után, év közepére megszülethetne a megállapodás az IMF/EU-programról. A csoport alapeseti forgatókönyve, melyre a csoport 40%-os esélyt lát, azt jósolja, hogy a magyar félnek még további módosításokat kell végrehajtania, melyek a tárgyalások megkezdését is késleltetik. E forgatókönyv szerint a megállapodás legkorábban július-augusztusban jöhet létre. A legkedvezőtlenebb forgatókönyv szerint – ennek esélye 35% a csoport szerint – az Unió nem fogadja el a magyar fél által eszközölt módosításokat, és Brüsszel az uniós bírósághoz fog fordulni. Ez esetben a csoport nem tartja valószínűnek a tárgyalások megkezdését sem. E forgatókönyv kockázatként számol azzal is, hogy „megfelelő” kockázatvállalási hajlandóság esetén Magyarország is kivonulhat a tárgyalásokról. Ennek alapja az lehet, hogy az ország egyes döntéshozói szerint biztonsági háló nélkül is képes finanszírozni magát a piacról.

Kicsit ellentmond a fentiekkel a JP Morgan globális pénzügyi szolgáltató csoport által készített térségi áttekintés, miszerint a magyar fél egyetlen előfeltételének a Magyar Nemzeti Bank függetlenségével kapcsolatos aggályokat látja. Az értékelők szerint reális annak kockázata, hogy az Unió mindhárom kötelezettségszegési eljárásban kitart álláspontja mellett, és legalább egy esetben az Uniós bírósághoz fog fordulni jogorvoslatért. Noha ez stresszhelyzetet idézne elő, a csoport mindezek alapján fenntartja azt az alapeseti előrejelzését, hogy a megállapodás létrejöhet június végéig, azonban nem zárható ki ennél hosszabb késedelem sem.

Április 13-án Győri Enikő államtitkár kifejtette, hogy **részletes listát nem bocsátottak a magyar fél rendelkezésére, a hiteltárgyalások megkezdése előfeltételeinek kapcsán; az egyetlen akadály az államtitkár tudomása szerint is csupán a Nemzeti Bank függetlenségével kapcsolatos.**

5.4. Az IMF / EU tárgyalások elhúzódása kapcsán tovább romlott az EU megítélése a magyar lakosság körében

Az EU-s és IMF tárgyalások elhúzódása és bizonytalanságai kapcsán tovább **romlott az EU és az IMF megítélése** a magyar lakosság körében. A Századvég Alapítvány által végzett közvélemény kutatás szerint, **az emberek többsége nem tartja jogosnak a kohéziós források felfüggesztését.** (Megj.: a döntést a választópolgárok 65%-a nem tartja jogosnak, véleményük szerint Magyarország mindent megtett, hogy megfeleljen az Uniós elvárásoknak a jelenlegi gazdasági helyzetben). **Csupán a megkérdezettek 35%-a vélekedik, úgy, hogy jogosak a Magyarországgal szemben életbe léptetett szankciók.**

A lakosság többsége (54%-a) hisz abban, hogy Magyarország felül fog emelkedni a jelenlegi nehéz gazdasági helyzeten. Az egyes kérdésekre adott válaszok tekintetében jelentős eltérések tapasztalhatók politikai önbesorolástól függően. A miniszterelnök április 13-án az MR1-Kossuth Rádióban elmondta, hogy az IMF kizárólag pénzügyi alapon nyújt hitelt, és az Unió által támasztott egyéb – politikai – követelmények (például igazság-szolgáltatás területén) nem fogadhatóak el. **A miniszterelnök szerint a magyar kabinet elküldte álláspontját az Uniónak, mely napokon belül kialakítja saját véleményét.**

5.5. A miniszterelnök-helyettes szerint Magyarország számára továbbra sem alternatíva az Unióból való kilépés

Az elmúlt időszak feszült hangulata ellenére „**az Európai Unió Magyarország egyetlen választási lehetősége**” szögezte le Navracsics Tibor miniszterelnök-helyettes az European Voice honlapján közzétett írásában. A feszültség egyik lehetséges oka, hogy az Unión belül is feszültség van a szorosabb politikai unió és a nemzeti önállóság fogalma között. Navracsics kiemelte, hogy különbséget kell tenni a nemzeti identitás és a harcos nacionalizmus között. A magyar társadalmi, gazdasági és politikai folyamatok miatt választották meg az emberek 2010-ben a jelenlegi kormányt, jelezve, hogy fontos érték az ország identitása és függetlensége. A cikkben Navracsics kifejti, hogy **a Fidesz szem előtt tartja a nemzeti identitást, de ugyanilyen fontos a liberális igazságszolgáltatás és a jogállamiság is.** Leszögezte ugyanakkor, **hogy Magyarország elkötelezett és aktív tagja kíván lenni az Uniónak, nem utolsósorban a geopolitikai alternatívák figyelembe vételével.** A Jobbik által hangoztatott EU-ellenes állásponttól elhatárolódott, többek között azért, mert véleménye szerint az uniós tagság Magyarország nemzeti érdekeit is szolgálja. Kiemelte, hogy az uniós tagság egyike azon kevés pontoknak, melyekben pártok között egyetértés van. Hangsúlyozta azt is, hogy **az uniós finanszírozás elengedhetetlen Magyarország fejlődéséhez, és a magyar kormány pont ezért is tartja szükségesnek az uniós támogatású projektek végrehajtásának felgyorsítását.** Az együttműködés melletti egyik legfontosabb érv az, hogy Magyarország ily módon részt vehet az uniós döntéshozatalban.